

Försvarsutskottets yttrande**1978/79: 3 y****om Finnboda varvs betydelse för försvarsberedskapen, m. m.***Till näringsutskottet*

Näringsutskottet har den 21 november 1978 beslutat bereda försvarsutskottet tillfälle att i anslutning till behandlingen av propositionen 1978/79: 49 om vissa varvsfrågor jämte motioner avge yttrande med försvarsberedskapssynpunkter på frågan om Finnboda varvs framtid. Den 28 november 1978 beslöt näringsutskottet bereda försvarsutskottet tillfälle att avge yttrande över de motioner som har väckts med anledning av propositionen 1978/79: 49, i den mån motionerna avser stödbeställningar för försvaret.

Utskottet

I propositionen 1978/79: 49 om vissa varvsfrågor behandlas (s. 11—13) bl. a. problem för landets mindre och medelstora varv. Föredragande statsrådet (industriministern) bedömer (s. 12) att det, med hänsyn till den förändring som har skett på marknaden, inte torde finnas ett framtida utrymme för alla varvsenheter som f. n. arbetar på marknaden för mindre och medelstort tonnage upp till 30 000 dödviktston (dwt). Han anser därför att kapaciteten måste minska med minst 30 % under de närmaste åren. En sådan minskning av kapaciteten vid alla mindre och medelstora varv bedöms dock ge alltför stora negativa företagsekonomiska effekter. Av denna anledning bör enligt industriministerns mening övervägas att lägga ned enskilda varvsanläggningar. Han anser att branschen själv bör vidta lämpliga åtgärder för att åstadkomma den önskvärda kapacitetsreduktionen. Sådana åtgärder bör enligt hans mening vara en förutsättning för fortsatt statligt stöd. Han förordar att medel för bidrag till de mindre och medelstora varven anvisas på tilläggsbudget I för innevarande budgetår och uttalar att medlen bör kunna utbetalas när lämpliga åtgärder för att uppnå den önskvärda kapacitetsminskningen har överenskommit.

Till grund för propositionen ligger bl. a. en analys av marknads- och konkurrensförutsättningarna för mindre och medelstora varv. Analysarbetet har omfattat en rad privatägda varvsföretag samt företag som tillhör Svenska Varv AB. I sistnämnda grupp ingår Götaverken Finnboda AB (Finnboda varv).

Finnboda varv är beläget inom området Henriksdal i Nacka kommun. Kajer m. m. ligger i den del av Saltsjön som är belägen mellan Henriksdal och Djurgården. Som framgår av årsredovisningen för år 1977 för Svenska Varv AB (skr 1978/79: 7 s. 23) är varvet ett av de största

reparationsvarven i Östersjön med fem flytdockor och tre torrdockor. Varvet kan docka fartyg på upp 35 000 dwt. Till varvet hör en väl utbyggd maskin- och plåtverkstad. Antalet anställda vid varvet är ca 500. Därtill kommer personal hos underleverantörer som bedriver verksamhet inom varvsområdet. Varvet bedriver produktion inom tre olika produktgrupper, nämligen

- reparation och underhåll av fartyg
- tillverkning av stålkonstruktioner och maskinbearbetning
- tillverkning av stålponter och mindre flyteteg.

Under ledning av landshövdingen i Stockholms län har under sommaren och hösten 1978 arbetat en kommitté för att utreda Stockholmsregionens behov av fortsatt drift av Finnboda varv. Kommittén har i oktober 1978 färdigställt en rapport om utredningens resultat. I skrivelse den 26 oktober 1978 hemställde kommittén att regeringen i samband med den aktuella varvspropositionen skulle ta hänsyn till de särskilda skäl som kommittén redovisat för bevarande av Finnboda varv i Stockholmsregionen. Regeringen beslöt den 16 november 1978 att lämna framställningen utan åtgärd. I ett pressmeddelande från industridepartementet angavs att varvet får läggas ned om inga lokala intressenter vill ta över och driva varvet vidare.

I motionen 1978/79: 83 (c) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om fortsatt drift vid Finnboda varv. Motionärerna uttalar farhågor för industrisysselsättningen i Stockholmsregionen samt åberopar resultaten av arbetet inom den kommitté som länsstyrelsen tillkallade i april 1978. Enligt motionärerna skulle en nedläggning av Finnboda varv få betydande negativa konsekvenser, bl. a. för försvarsberedskapen. Inom ramen för en troligen oundviklig omstrukturering av varvsnäringen måste det, anser motionärerna, finnas utrymme för varvsverksamhet också i Stockholmsregionen.

I motionen 1978/79: 137 (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Finnboda varv. Enligt motionärerna bör AB Svenska Varv ges i uppdrag att söka finna köpare till varvet. För motionärerna framstår det som uppenbart att Stockholmsregionen har behov av ett beredskapsvarv och dockanläggningar för främst reparationer.

Enligt motionen 1978/79: 141 (s) saknas i fråga om de mindre och medelstora varven bedömningar av varvens roll i försvars- och katastrofberedskapen.

Försvarsutskottet begränsar sitt yttrande om Finnboda varv till försvarsberedskapssynpunkter. Här bortses alltså från varvets betydelse för bl. a. fredstida katastrofberedskap och underhåll av isbrytare samt för det militära försvarets verksamhet i fred.

Av rapporten från den nämnda kommittén för utredning av Finnboda varvs fortsatta drift framgår (s. 34) att varvet är mycket svårt att ersätta

för marinens krigsreparationstjänst. Utan varvet skulle också råda stora svårigheter i samband med rustning vid mobilisering av i första hand hjälpfartyg. Försvarets materielverk har i samråd med övriga militära myndigheter bedömt att ett bortfall av Finnboda varv skulle medföra sänkt försvarsberedskap. Marinen ser med oro på utvecklingen att torrsättningsresurserna vid varvet kan komma att försvinna. Detta kan i så fall inte kompenseras inom regionen.

Utskottet har tagit del av underlag om Finnboda varv från marinen och från överstyrelsen för ekonomiskt försvar (ÖEF).

Finnboda varv hör till de industrier som har planlagd verksamhet enligt krigsproduktionsbesked från ÖEF. Detta innebär att arbetsprogram, arbetskraftsbehov, viktiga behov av varor och tjänster samt underleverantörer finns skriftligt angivna. Av gällande handlingar, utskrivna i februari 1977, framgår bl. a. att varvet skall kunna svara för fartygsreparationer och ombyggnad av hjälpfartyg i händelse av mobilisering. Arbetet skall utföras i företagens verkstäder men vid behov även på annan plats. Företaget skall vara berett att ta emot personalförstärkning från annat varv enligt särskild specifikation, uppdelad efter yrkeskategorier. Alla torrsättningsresurser med personal skall disponeras för totalförsvaret. Flytdockorna skall kunna nyttjas på platser utanför varvsområdet.

Av underlag från chefen för Ostkustens örlogsbas framgår bl. a. att den av statsmakterna beslutade principen om samordning av militära och civila funktioner i totalförsvaret (jfr FöU 1976/77: 13 s. 16—17) har drivits långt när det gäller planläggningen för rustning, ombyggnad, reparation och underhåll av hjälpfartyg på ostkusten. Enligt örlogsbaschefen skulle ett bortfall av Finnboda varv medföra att chefen för marinen måste i grunden ompröva hur framför allt hjälpfartygsflottan skall mobiliseras och krigsrepareras.

I underlag från ÖEF redovisas en prioritering av svenska varv från ren försvarsberedskapssynpunkt. Av tolv bedömda varv ges fem, däribland Finnboda varv, högsta prioritetsgrad. Därmed står det enligt försvarsutskottets mening klart att varvet har stor betydelse för marinens beredskap på ostkusten och att varvets resurser är viktiga för kustsjöfarten under beredskap och krig.

Enligt önskemål från näringsutskottet tar försvarsutskottet i detta sammanhang också upp några andra motionsyrkanden med anledning av varvspropositionen som berör det militära försvaret.

I propositionen 1978/79: 49 hemställer regeringen bl. a. att riksdagen som bidrag till sysselsättningsåtgärder inom varvsregionerna skall anvisa 265 milj. kr. på tilläggsbudget för innevarande budgetår. I motionen 1978/79: 131 (m) föreslås att av detta belopp skall utnyttjas högst 72 milj. kr. som förskott till den ekonomiska ramen för det militära försvaret, att återbetalas från fjärde huvudtiteln i enlighet med planerat betalningsutfall.

Motionären redovisar att arméns programplan innehåller en anskaffning av flytande bromateriel för armén med planerat betalningsutfall av 30 milj. kr. under budgetåren 1979/80—1983/84 och 42 milj. kr. under budgetåren 1984/85—1988/89. Materielen behövs för försvarsberedskapen och skall betalas inom försvarets ram men en beställning kan av likviditetsskäl inte tidigareläggas. Produktion av bromaterielen har stor likhet med skeppsbyggnad. Motionären framhåller att det från samhällsnyttans synpunkt är rimligt att sysselsättningsfrämjande medel används för ändamål inom landet och för objekt som senare i alla fall skall förverkligas.

Bromateriel för armén nämns också i motionen 1978/79: 40 (c) som exempel på varvsproduktion för svenska behov.

Utskottet konstaterar att den planerade anskaffningen av bromateriel för armén är väl motiverad från försvarets synpunkt. Om en tidigareläggning bedöms vara angelägen för sysselsättningen vid vissa varv har utskottet inte något att erinra mot att medel förskotteras och återbetalas i enlighet med förslaget i motionen 1978/79: 131. Regeringen bör dock väga detta objekt mot andra angelägna behov inom arméns materielområde. Likviditetsproblemen är där betydande.

I motionen 1978/79: 137 (m) yrkas bl. a. att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna vad motionärerna anfört om tidigareläggning av statliga beställningar. Motionärerna hävdar att mindre och medelstora varv i många fall kan vara lämpligare än de statliga storvarven som tillverkare av bl. a. örlogsfartyg. Enligt motionärerna bör det vara möjligt att samordna tullverkets behov av utsjöbevakningsfartyg med marinens behov att bygga om torpedbåtar till vedettbåtar. I sammanhanget nämns vidare minjaktfartyg.

De materielobjekt för försvaret som nämns i motionen 1978/79: 137 är inte inplanerade för anskaffning. Frågan om ombyggnad av ytterligare motortorpedbåtar till vedettbåtar synes dock böra undersökas i samband med överväganden om samordning mellan tullverkets kustbevakning och marinen i fråga om utsjöövervakning. En sådan samordning blir ännu mera angelägen genom den tilltänkta utvidgningen av Sveriges sjöterritorium. Utskottet kan däremot inte tillstyrka att sysselsättningsmedel förskotteras till försvarsramen för sådana objekt.

Stockholm den 30 november 1978

På försvarsutskottets vägnar
PER PETERSSON

Närvarande: Per Petersson (m), Bengt Gustavsson (s), Eric Holmqvist (s), Georg Pettersson (c), Gusti Gustavsson (s), Gudrun Sundström (s), Roland Brännström (s), Gunnar Oskarson (m), Ulla Ekelund (c), Hans Lindblad (fp), Bertil Johansson (c), Axel Andersson (s), Nils Erik Wååg (s) och Eric Hägelmark (fp).

Avvikande meningar

1. Bengt Gustavsson, Eric Holmqvist, Gusti Gustavsson, Gudrun Sundström, Roland Brännström, Axel Andersson och Nils Erik Wååg (alla s) anser

dels att den del av utskottets anförande som på s. 4 börjar "Utskottet konstaterar" och slutar "där betydande" bort ha följande lydelse:

Utskottet utgår från att regeringen — liksom tidigare skett — i det nu pågående budgetarbetet prövar förutsättningarna att av sysselsättnings-skäl tidigarelägga beställning av viss försvarsmateriel. I sådant sammanhang torde även övervägas lämpligheten av att förskottera betalningsmedel och konsekvenser som detta medför för fullföljande av anskaffningsprogrammet inom den 5-årsperiod som nu löper. Utskottet förordar därför att motionen 1978/79: 131 avslås i denna del.

dels att sista stycket av utskottets anförande bort ha följande lydelse:

De materielobjekt för försvaret som nämns i motionen 1978/79: 137 är inte inplanerade för anskaffning. Utskottet kan därför inte tillstyrka att sysselsättningsmedel förskotteras till försvarsramen för dessa objekt.

2. Per Petersson och Gunnar Oskarson (båda m) anser att sista stycket av utskottets anförande bort ersättas av text med följande innehåll:

De materielobjekt för försvaret som nämns i motionen 1978/79: 137 är inte inplanerade för anskaffning. Frågan om ombyggnad av ytterligare motortorpedbåtar till vedettbåtar synes dock böra undersökas i samband med överväganden om samordning mellan tullverkets kustbevakning och marinen i fråga om utsjöövervakning. En sådan samordning blir ännu mera angelägen genom den tilltänkta utvidgningen av Sveriges sjöterritorium.

Konstruktion och byggande av ubåtar, torpedbåtar och minjaktfartyg vid svenska varv har stor betydelse för att behålla tillräcklig skeppsteknisk kompetens inom landet. Härigenom bidrar man verksamt till att upprätthålla konkurrenskraften hos svensk varvsindustri. Det finns också ett betydande intresse utomlands för svenska konstruktioner på detta område. Mot denna bakgrund anser utskottet att de objekt som anges i motionen 137 bör utnyttjas för att stödja sysselsättningen, särskilt vid små och medelstora varv.

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions and activities. It emphasizes that proper record-keeping is essential for transparency and accountability, particularly in financial reporting and compliance with regulatory requirements. The text notes that incomplete or inconsistent records can lead to significant legal and financial consequences for the organization.

2. The second section addresses the challenges associated with data management and security. It highlights the need for robust cybersecurity measures to protect sensitive information from unauthorized access, theft, and loss. The document also discusses the importance of data backup and recovery strategies to ensure business continuity in the event of a disaster or system failure.

3. The third part of the document focuses on the role of technology in streamlining operations and improving efficiency. It explores various digital tools and platforms that can be used to automate repetitive tasks, enhance communication, and facilitate data analysis. The text suggests that investing in technology is a key strategy for organizations looking to stay competitive in a rapidly changing market.

4. The final section discusses the importance of human resources and employee development. It emphasizes that a skilled and motivated workforce is critical to the success of any organization. The document outlines strategies for recruitment, training, and performance management, as well as the benefits of a positive work environment and employee engagement.